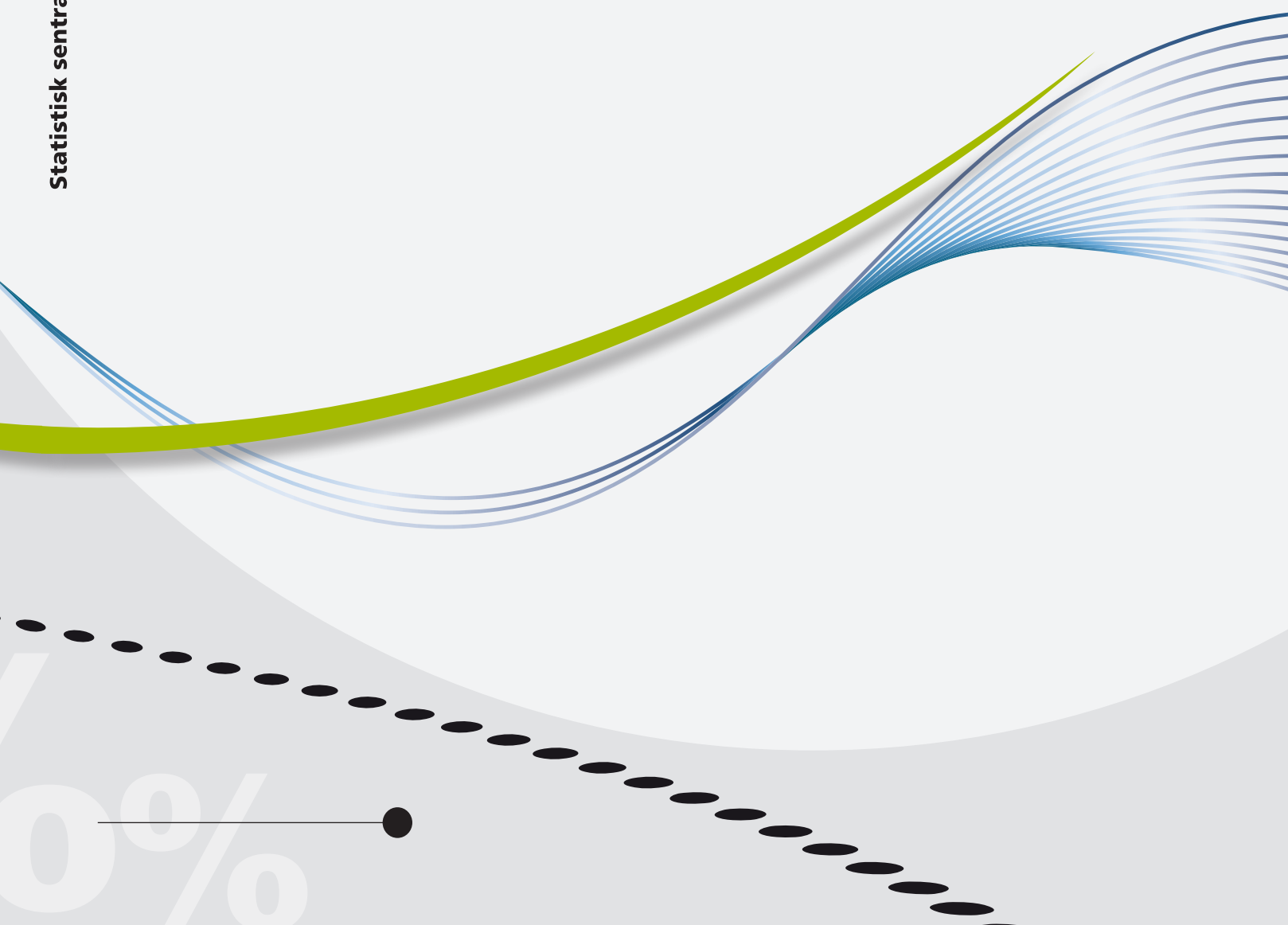

Elisabeth Falnes-Dalheim og Lise Snellingen Bye

Velgerundersøkelsen 2017

Dokumentasjonsnotat

Elisabeth Falnes-Dalheim og Lise Snellingen Bye

Velgerundersøkelsen 2017

Dokumentasjonsrapport

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 21. juni 2018

ISBN 978-82-537- 9765-6 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

I dette notatet beskriver Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomføringen av Velgerundersøkelsen blant personer med innvandringsbakgrunn 2017. Prosjektet finansieres gjennom SSB sin rammeavtale om innvanderrelatert statistikk. Oppdragsgiver var seksjon for befolkningsstatistikk ved Øyvin Kleven. Elisabeth Falnes-Dalheim og Lise Snellingen Bye ved seksjon for personundersøkelser har vært prosjektledere. Thore Nafstad-Bakke har tilrettelagt utvalget til undersøkelsen og seksjon for metoder har laget utvalgs- og frafallsvekter. Trond Båshus har programmert webskjemaet og foretatt filetableringen, og Dag F. Gravem har bistått med utviklingen av spørreskjemaet.

Statistisk sentralbyrå, 18. april 2018

Bengt Oscar Lagerstrøm

Sammendrag

Velgerundersøkelsen blant personer med innvandringsbakgrunn 2017 ble gjennomført høsten 2017. Formålet med undersøkelsen var å beskrive innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sin deltakelse ved valg. Undersøkelsen gir kunnskap om målgruppens rolle i det norske demokrati med fokus på ulike former for deltakelse. Undersøkelsen finansieres gjennom SSB sin rammeavtale om innvandrerrelatert statistikk.

Det er trukket 15 740 personer til undersøkelsen fra befolkningsregisteret hvorav respondenter med innvandringsbakgrunn er overrepresentert. Utvalget ble senere kontrollert opp mot valgmanntallet.

Undersøkelsen ble gjennomført som en webundersøkelse. Vi oppnådde intervju med 35 prosent av utvalget. Den viktigste årsaken til at vi ikke fikk svar fra alle, er at vi ikke kom i kontakt med alle personene i utvalget i løpet av datainnsamlingsperioden.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Innhold	5
1. Bakgrunn og formål	6
2. Utvalg	6
3. Datainnsamling	7
3.1. Innsamlingsmetode	7
3.2. Feltperiode	7
4. Datakvalitet	8
4.1. Utvalgsskjevhet	8
4.2. Analyse av frafallet.....	9
5. Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser	11
5.1. Eksempel på bruk av formel og tabell	13
6. Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil	13
7. Vekter	14
Vedlegg A: Spørreskjema	16
Vedlegg B: Informasjonsbrev på e-post	22

1. Bakgrunn og formål

I 2017 gjennomførte Statistisk sentralbyrå (SSB) Velgerundersøkelsen blant personer med innvandringsbakgrunn. Formålet var å beskrive innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sin deltakelse ved valg. Undersøkelsen gir kunnskap om målgruppens rolle i det norske demokrati med fokus på ulike former for deltakelse.

I dette notatet presenteres en metodisk dokumentasjon av datainnsamlingen. Tabell 1.1 viser nøkkeltallene for undersøkelsen. Nettoutvalget inneholder kun personer som har fullført hele undersøkelsen. Partielt frafall angir personer som har begynt å svare på undersøkelsen, men som ikke har fullført.

Tabell 1.1. Nøkkeltall

Nøkkeltall	Antall	Prosent
Utvalg (personer trukket ut for intervju)	16 000	100
Avgang (ikke i valgmannstallet)	265	1,6
Avgang (døde, personer bosatt i utlandet)	1	0
Bruttoutvalg	15 734	100
Partielt frafall (påbegynte)	1 623	10,3
Annet frafall	8 521	54,1
Totalt frafall	10 144	64,5
Nettoutvalg (personer oppnådd intervju med)	5 590	35,5
Innsamlingsmetode: Webskjema		
Intervjuid: ca. 17 minutter		
Feltperiode: 18. september-16. oktober 2017		

2. Utvalg

Det ble trukket et utvalg på 16 000 norske statsborgere fra Folkeregisteret i slutten av august 2017. Alle som ble trukket ville være 18 år eller eldre per 31.12.2017.

Siden utvalget skal manntallskontrolleres av valgstyrene i kommunene, ble skjema med utvalg sendt til kommunene før valget. Det eksakte manntallet var ikke klart før på valgdagen. Utvalget ble trukket så nært opp til valgdagen som mulig. Kontroll mot manntallet viste likevel at noen personer i utvalget ikke var i målpopulasjonen (altså ikke var stemmeberettigede) på valgdagen og at noen som ble lagt til manntallet rett før valgdagen ikke var med i trekkgrunnlaget. Det siste gjelder svært få personer.

Tabell 2.1 viser antallet i populasjonen, i utvalget, bruttoutvalget og nettoutvalget. For å få stort nok nettoutvalg til å kunne studere innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og norske uten innvandrerbakgrunn, måtte innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ha større trekksannsynlighet enn norske uten innvandrerbakgrunn. Utvalget er derfor delt i tre strata, og trukket enkelt tilfeldig innenfor hvert stratum.

Da vi bestemte utvalgsstørrelsene innenfor hvert stratum tok vi hensyn til tidligere erfaring med frafall som viser at frafallet er størst blant innvandrerne. Videre er norskfødte med innvandrerforeldre en relativt homogen gruppe med hensyn til foreldrenes landbakgrunn og de har en relativt lav gjennomsnittsalder, noe som gjør at nettoutvalget kan være mindre enn blant innvandrerne. Det må også tas hensyn til kostnadene ved datainnsamlingen og ikke minst den oppgavebyrden en påfører privatpersoner ved å intervju dem. En kan derfor ikke operere med svært store utvalg. Det ble trukket et utvalg på 5 000 norske uten innvandrerbakgrunn, 7 000 innvandrere og 4 000 norskfødte med innvandrerforeldre. Etter manntallskontrollen satt vi igjen med 4 930 norske uten innvandrerbakgrunn, 6 870 innvandrere og 3 935 norskfødte med innvandrerforeldre.

Etter datainnsamlingen hadde vi 2 165 norske uten innvandrerbakgrunn, 2 073 innvandrere og 1 352 norskfødte uten innvandrerbakgrunn. Her er også noe av det partielle frafallet regnet med.

Tabell 2.1. Antall i populasjonen, utvalg, bruttoutvalg og nettoutvalg

Stratum	Stemmeberettigede	Utvalg	Bruttoutvalg	Nettoutvalg
Norske borgere uten innvandrerbakgrunn	3 490 645	5 000	4 930	2 165
Norske borgere, innvandrere	233 300	7 000	6 870	2 073
Norske borgere, norskfødte med innvandrerforeldre	41 300	4 000	3 935	1 352
Sum	3 765 245	16 000	15 735	5 590

3. Datainnsamling

3.1. Innsamlingsmetode

Innsamlingsmetode var webskjema.

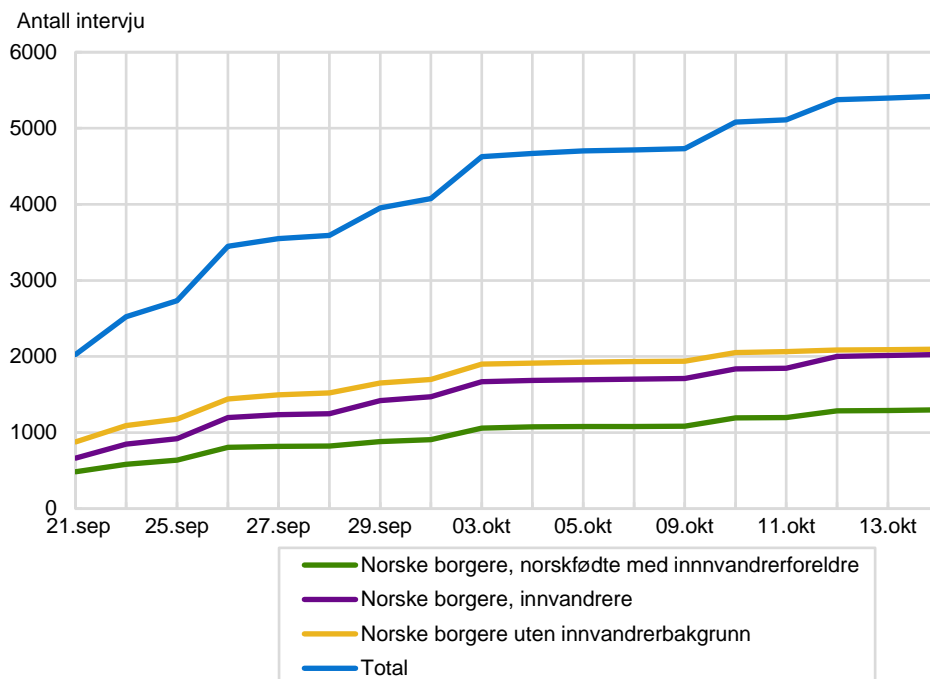
Samme dag som undersøkelsen startet ble det sendt ut et informasjonsbrev på e-post til alle som var trukket ut (se vedlegg 1). Det ble samtidig også sendt ut en SMS. Formålet med informasjonsbrevet var å sørge for at de som er trukket ut blir orientert om undersøkelsesopplegg, tema for undersøkelsen og personvern. E-posten og SMS-en inneholdt også en automatisk lenke til undersøkelsen. Ved å trykke på lenken ble man automatisk logget inn. Respondenten kunne med en gang starte å svare på spørsmålene uten å måtte taste inn brukernavn og passord. Brevene hadde tekst på bokmål og engelsk. I selve undersøkelsen var det i tillegg til norsk og engelsk, også mulig å svare på polsk, litauisk, urdu og somali.

3.2. Feltperiode

Datainnsamlingen ble gjennomført i perioden 18. september til 16. oktober 2017.

Feltperioden var relativt kort og e-poster og SMS med lenke til skjema ble sendt ut samtidig til hele utvalget. De som ikke svarte på undersøkelsen, fikk tilsendt påminnelser på SMS og e-post en til to ganger i uken. Mot slutten av feltperioden så vi at det var lav svarprosent blant personer med innvandringsbakgrunn. Disse gruppene fikk derfor ekstra oppfølging i form av SMS for å øke svarprosenten. Figur 3.1 viser svarinngangen for undersøkelsen.

Figur 3.1: Svarinngang

4. Datakvalitet

I en utvalgsundersøkelse bestemmes kvaliteten på dataene av en rekke forhold. Vi skal her se nærmere på noen forhold som kan ha betydning for kvaliteten.

4.1. Utvalgsskjevhet

Utvalgsskjevhet innebærer at fordelingen etter et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte enn blant de som ble forsøkt intervjuet. Slik skjevhet kan oppstå i utvalgstrekkingen hvor tilfeldigheter kan føre til at forekomsten av enkelte kjennemerker i utvalget ikke er helt lik fordelingen i populasjonen (utvalgsvarians). Denne skjevheten skyldes tilfeldigheter i trekkingen, og en kan derfor forvente at personene som trekkes ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut. Vi forventet lavere deltakelse blant respondentene med innvandringsbakgrunn, og det var grunnen til at disse respondentene ble overrepresentert i utvalgsplanen.

Det kan også oppstå skjevheter i forbindelse med avganger. Med avgang menes personer som av ulike årsaker ikke er i målgruppen for undersøkelsen, herunder døde, personer som har utvandret til utlandet og personer bosatt på institusjon. I denne undersøkelsen var det 265 personer i trekkgrunnlaget som ble fjernet etter å ha kontrollert utvalget opp mot valgmanntallet. I løpet av datainnsamlingen var det kun en ytterligere person i utvalget, som allikevel ikke tilhørte målgruppen. Denne ble oppdaget ved at respondenten tok kontakt med oss.

Antallet personer vi står igjen med etter at vi har fjernet avgangene, kalles bruttoutvalget. Dette er personene vi faktisk forsøker å få svar fra. Antallet personer vi oppnådde intervju med, kalles nettoutvalget. Differansen mellom brutto- og nettoutvalget kalles frafall. Frafall kan føre til skjevhet mellom bruttoutvalget og nettoutvalget når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant personene som svarte enn blant personene som ble forsøkt intervjuet. Skjevhet innebærer at nettoutvalget ikke er statistisk representativt for

målgruppen. Skjevhet med hensyn til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt med hensyn til andre kjennemerker. På den annen side gir godt samsvar mellom fordelingene i nettoutvalget og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte størst oppmerksomhet til avvikene mellom netto- og bruttoutvalget. Tabell 4.1 viser eventuelle skjevheter for variablene kjønn, alder, landbakgrunn og landsdel for hele bruttoutvalget på totalt 15 739 personer. For å undersøke eventuelle skjevheter i datamaterialet sammenlikner vi fordelingen i bruttoutvalget med fordelingen i nettoutvalget. Er det store avvik, kan det foreligge utvalgsskjevhet på grunn av frafallet. Avvik på ± 1 prosentpoeng kan ha betydning for utvalgsskjevheten.

Tabell 4.1. Bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg og differansen mellom netto- og bruttoutvalg fordelt på kjønn, alder, landbakgrunn og landsdel. Hele utvalget. Prosent

Kjønn	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Netto-Brutto
Menn	48,9	49,3	48,1	-0,8
Kvinner	51,1	50,7	51,9	0,8
Alder				
18-24 år	19,4	20,2	18,0	-1,4
25-44 år	38,6	39,1	37,8	-0,8
45-66 år	29,7	27,4	33,9	4,2
67-79 år	8,9	8,9	8,7	-0,2
80- år	3,4	4,3	1,5	-1,9
Landbakgrunn				
Europa	49,9	45,4	58,2	8,3
Afrika	11,0	12,8	7,9	-3,1
Asia	35,3	38,2	29,9	-5,4
Amerika	3,6	3,4	4,1	0,5
Australia	0,1	0,0	0,1	0,0
Ukjent	0,1	0,1	0,0	-0,1
Landsdel				
Oslo og Akershus	42,0	42,3	41,6	-0,4
Hedmark og Oppland	5,1	5,1	5,1	0,0
Østlandet ellers	18,7	19,1	17,9	-0,8
Agder og Rogaland	12,2	12,5	11,9	-0,3
Vestlandet	11,1	10,7	11,7	0,6
Trøndelag	5,9	5,4	6,6	0,7
Nord-Norge	5,0	4,8	5,3	0,3
Antall	15 739	10 150	5 590	

De største skjevhetene finner vi for landbakgrunn og alder. Personer fra Europa er overrepresentert med 8,3 prosentpoeng samtidig som personer fra Asia og Afrika er underrepresentert med henholdsvis 5,4 og 3,1 prosentpoeng. For alder finner vi en underrepresentasjon på 1,9 prosentpoeng for aldersgruppen over 80 år samt en underrepresentasjon for aldersgruppen 18-24 år med 1,4 prosentpoeng. Personer i alderen 45-66 år er overrepresentert med 4,2 prosentpoeng. De andre forskjellene er relativt små.

4.2. Analyse av frafallet

Som nevnt tidligere bør en i vurderingen av utvalgsskjevhet knytte større oppmerksomhet til skjevhet som skyldes frafall, enn til andre typer utvalgsskjevhet, se avsnitt 4.1. Dette skyldes at personer som ikke deltar kan skille seg systematisk fra de som deltar. Tabell 4.2 gir en oversikt over de viktigste årsakene for frafall etter kjennetegnene kjønn, alder, landbakgrunn og landsdel.

Tabell 4.2. Fullført web-skjema og frafall etter årsak brutt ned på kjønn, alder, landbakgrunn og landsdel. Hele utvalget. Prosent

	I alt	Fullført web-skjema	Påbegynt web-skjema	Ønsker ikke å delta	Forhindret	«Ikke kontakt»	Antall personer
I alt	100,0	35,5	10,3	0,4	2,8	51,9	15 739
Kjønn							
Menn	100,0	35,0	9,9	0,4	2,5	53,1	7 689
Kvinner	100,0	36,0	10,7	0,3	3,1	50,3	8 050
Alder							
18-24 år	100,0	32,9	14,0	0,3	1,3	52,5	3 060
25-44 år	100,0	34,8	11,5	0,4	1,5	53,0	6 077
45-66 år	100,0	40,5	8,4	0,3	3,0	48,7	4 676
67-79 år	100,0	35,0	6,0	0,7	6,6	52,6	1 394
80- år	100,0	16,1	3,6	0,8	16,4	62,8	532
Landbakgrunn							
Europa	100,0	41,4	8,1	0,5	2,8	48,4	7 860
Afrika	100,0	25,3	14,8	0,4	4,2	56,1	1 734
Asia	100,0	30,0	11,9	0,2	2,6	56,0	5 560
Amerika	100,0	40,0	10,9	0,5	2,6	47,6	568
Australia	100,0	37,5	0,0	12,5	0,0	50,0	8
Ukjent	100,0	0,0	0,0	0,0	11,1	88,9	9
Landsdel							
Oslo og Akershus	100,0	35,0	11,4	0,2	2,9	51,3	6 614
Hedmark og Oppland	100,0	35,6	7,7	0,8	3,2	54,9	804
Østlandet							
ellers	100,0	34,0	9,8	0,4	2,7	53,9	2 946
Agder og Rogaland	100,0	34,4	10,6	0,6	3,0	52,1	1 928
Vestlandet	100,0	37,5	9,0	0,3	2,8	51,2	1 740
Trøndelag	100,0	40,2	9,8	0,3	2,3	48,6	922
Nord-Norge	100,0	37,5	8,2	0,3	3,2	51,6	785

Tabell 4.2 viser at ikke-kontakt er den klart viktigste årsaken til frafall i undersøkelsen. Menn er noe vanskeligere å få tak i enn kvinner. Personer i alderen 45-66 år er lettest å komme i kontakt med, mens det er de eldste personene i utvalget som er vanskeligst å komme i kontakt med. De eldste personene er også i større grad forhindret fra å delta. Personer med landbakgrunn fra Europa er lettest å komme i kontakt med, mens personer med landbakgrunn fra Afrika er vanskeligst å få tak i. Det er også lettere å komme i kontakt med personer fra Trøndelag, Vestlandet samt Oslo og Akershus enn med personer fra landet for øvrig.

Andelen som oppgir at de ikke ønsker å delta er lav. Antall personer som vi får registrert som nektende er lavere i webundersøkelser enn i telefonundersøkelser fordi vi ikke aktivt forsøker å ta kontakt med respondentene på telefon. Det er kun de mest ivrige nektende som aktivt tar kontakt med SSB for å si at de ikke ønsker å delta. Mange nektende forholder seg nok passive, og er i denne tabellen inkludert i kategorien «ikke kontakt».

I webundersøkelser kan man forvente en lavere svarprosent enn i intervjuundersøkelser som gjennomføres ved hjelp av telefon og/eller besøk. Svarprosenten i Velgerundersøkelsen er lav sammenlignet med intervjuundersøkelser fra SSB, men er ikke lavere enn i andre webundersøkelser fra SSB. Svarprosenten i Velgerundersøkelsen var dermed som forventet.

5. Statistisk usikkerhet og feilmarginer ved utvalgsundersøkelser

Utvalget til Velgerundersøkelsen er trukket tilfeldig fra Befolkningsregisteret. Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjonen) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten kan vi beregne når vi kjenner sannsynligheten for at hver enkelt enhet i populasjonen skal bli trukket til utvalget.

Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator. Det er to aspekter ved en estimator som er viktige. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er *forventningsrett*. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er *standardfeilen*, *SE* (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien.

Som en illustrasjon: La oss si vi ønsker å estimere prosentandelen kvinner, P_0 , i en befolkning (populasjon) med størrelse N . Anta utvalget av størrelse n er trukket tilfeldig, det vil si at alle enheter har samme sannsynlighet n/N for å bli med i utvalget. La P være prosentandelen kvinner i utvalget. Da er P en forventningsrett estimator for P_0 og standardfeilen er gitt ved:

$$SE(P) = \sqrt{\frac{P(100-P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

Estimeringsfeilen vi begår er forskjellen mellom P og P_0 . Denne er selvfølgelig ukjent, men vi kan gi et anslag, *feilmarginen*, på hvor stor den med en gitt sannsynlighet kan være. Feilmarginen er definert som $2 \cdot SE$. Intervallet

$$(P - 2 \cdot SE, P + 2 \cdot SE)$$

er et 95 prosent konfidensintervall. Det betyr at sannsynligheten for at intervallet dekker den sanne verdien P_0 er 0,95 (95 prosent). Eller sagt på en annen måte, ved gjentatte utvalg så vil 95 prosent av intervallene dekke den sanne verdien P_0 . Vi sier da at det er 95 prosent *sikkerhet* for at det *beregnete* intervallet dekker den sanne verdien. For utledning av disse formlene og tilsvarende resultater for andre typer variable og for mer kompliserte utvalgsplaner som stratifiserte utvalg og flertrinnsutvalg viser vi til Bjørnstad (2000).

I faktaboksen oppsummeres begrepsdefinisjoner og formler for estimering av prosentall i en populasjon.

Statistisk usikkerhet for estimering av prosentandel av et kjennetegn ved enkelt tilfeldig utvalg

N	antall enheter i populasjonen
n	antall enheter i utvalget, trukket enkelt tilfeldig
P_0	prosentandel i populasjonen med kjennetegn a
x	antall enheter i utvalget med kjennetegn a
P	prosentandel i utvalget med kjennetegn a , $P = 100 \cdot (x/n)$
$100 - P$	prosentandel i utvalget som ikke har kjennetegn a

$$\text{Utvalgsvarians } \text{Var}(P) = \frac{P_0(100 - P_0)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)$$

95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

$$\text{Feilmargin} = 2 \cdot SE$$

95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

$$\text{Feilmargin} = 2 \cdot SE$$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

$$\text{Feilmargin} = 2 \cdot SE$$

I de fleste utvalgsundersøkelsene i SSB utgjør utvalget en svært liten del av populasjonen. Undersøkelsene tar sikte på å dekke store populasjoner, som for eksempel den norske befolkningen i sin helhet, alle arbeidstagere, alle norske bedrifter osv. Utvalgene som skal dekke disse populasjonene er små i forhold til populasjonsstørrelsene. Det betyr at utvalgsandelen n/N er neglisjerbar i formelen for SE , og vi kan benytte formelen:

$$SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n}}$$

Vi legger merke til at konfidensintervalllets størrelse er avhengig av størrelsen på utvalget, men ikke av populasjonen. Standardfeilen blir mindre dess flere som er med i utvalget, og sammenhengen mellom størrelsen på standardfeilen og n er ikke lineær. For å få standardfeilen halvert, med samme verdi av P , så må utvalgsstørrelsen firedobles.

Vi ser at standardfeilen er størst når utvalgsresultatet er 50 prosent, og avtar symmetrisk etter hvert som prosentandelen nærmer seg 0 og 100. I stedet for å foreta beregninger for hvert enkelt resultat, kan tabell 5.1 benyttes. Den viser standardfeil for observerte prosentandeler etter utvalgets størrelse, trukket enkelt tilfeldig.

Tabell 5.1. Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg.

n: \ P:	34820	33147	15/85	20/80	25/75	30/70	35/35	40/60	45/55	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10,0	10,2	10,2
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
400	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5
600	0,9	1,2	1,5	1,6	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
800	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
1500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
2000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
2500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
3000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
3500	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
4000	0,3	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
4500	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
5000	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
5500	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7

Et utvalgsresultat på 50 prosent fra enkelt tilfeldig utvalg med 5500 enheter har en standardfeil på 0,7 prosentpoeng. Dvs. at feilmarginen er 1,4 prosentpoeng og 95 prosent konfidensintervall er (48,6 - 51,4) prosent. Vi kan anslå med 95 prosent sikkerhet at andelen i populasjonen ligger mellom 48,6 og 51,4 prosent.

5.1. Eksempel på bruk av formel og tabell

Vi ønsker å anslå andelen av nordmenn som har stemt ved stortingsvalget 2017. På dette spørsmålet har vi fått svar fra 5 552 respondenter (n) som er trukket fra den norske befolkningen fra 18 år og oppover. I 2017 var dette omtrent 4 000 000 personer (N). 4630 (x) av de spurte oppgir at de stemte ved årets valg, de resterende 922 oppgir at de ikke stemte eller ønsker ikke svare. Andelen som stemte ved valget er $x/n = 4630 / 5 552 = 0,830$ eller 83,0 prosent. Siden $n/N = 0,0005$ så kan vi bruke den forenklete formelen for SE og får konfidensintervallet:

$$83,0 \pm 2 \sqrt{\frac{83,0(100 - 83,0)}{5552}} = 83,0 \pm 2 (0,5) = 83,0 \pm 1,0.$$

Estimatet for andelen som har stemt er altså 83,0 prosent. Feilmarginen for estimatet er 0,6 prosent, mens konfidensintervallet med 95 prosent sikkerhet forteller at andelen ligger mellom 82,0 og 84,0 prosent. Vi kan også bruke tabell 5.1. Vi går inn på raden 5 500 og kolonnen 15/85; som er kolonnen som ligger nærmest resultatet. I tabellen leser vi at standardfeilen er 0,5. Et 95 prosent konfidensintervall blir da $83 \pm 2 (0,5) = 83 \pm 1,0$ som er tilnærmet det samme som over.

6. Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidingen. Datainnsamlingen i denne undersøkelsen ble gjort på web. Respondentene fulgte skjemaet på en dataskjerm/mobilskjerm og fikk opp ett eller to spørsmål av gangen.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle filtre i spørreskjemaet programmeres på forhånd, og vi kan dermed redusere faren for at feil personer får feil spørsmål. F.eks. ble spørsmålet «vu9a» stilt med to forskjellige ordlyder ut i fra om respondenten var mann eller kvinne og programmet sikret at hver respondent fikk riktig versjon. Et annet eksempel er at om respondenten i spørsmål «vu10» svarte «nei» på om de hadde stemt ved valget, så skulle respondenten få et nytt spørsmål hvor de ble spurt om grunnen til at de ikke stemte. Dette spørsmålet gikk kun til de som ikke stemte. De som svarte at de hadde stemt ved valget, fikk i

stedet spørsmål om hvilket parti de stemte på. Samtidig ligger det farer i det at filtrene programmeres på forhånd. Eventuelle feil i programmeringen blir gjennomgående, og kan føre til at spørsmål blir verdiløse. Det er noen filtre i skjemaet til denne undersøkelsen (se vedlegg A), men vi har ingen indikasjoner på at disse ikke har fungert etter hensikten. Vi har testet skjema grundig for å unngå at slike feil skal oppstå.

Innsamlingsfeil kan også komme av at respondenten avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tid. Det kan også skyldes at spørsmål blir misforstått. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. For eksempel kan spørsmål om økonomi være sensitivt for enkelte. Respondentene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva respondentene oppfatter som sosialt ønskelig. I velgerundersøkelsen kan det for eksempel være slik at respondentene sier de har stemt ved stortingsvalget selv om de ikke har gjort det, eller svarer at de er mer interessert i politikk enn det de egentlig er, fordi de oppfatter det som sosialt ønskelig å svare slik.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under avledninger (omkodinger). Vi har kontrollert dataene fra denne undersøkelsen uten at vi har oppdaget feil som kan ha betydning for resultatene.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlings- og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. Tilfeldige feil har forventningen 0, og medfører ikke skjevhet i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

7. Vekter

I populasjonen, altså de stemmeberettigede, er 92,7 prosent norske uten innvandrerbakgrunn, 6,2 prosent er innvandrere og 1,1 prosent er norskfødte med innvandrerbakgrunn. Siden innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har langt høyere trekksannsynlighet sammenliknet med norske uten innvandrerbakgrunn, blir andelene sterkt forrykket i bruttoutvalget. Norske uten innvandrerbakgrunn synker til 31,3 prosent, andelen innvandrere blir 43,7 og norskfødte uten innvandrerbakgrunn blir 24,2 prosent. Etter datainnsamlingen er andelen norske uten innvandrerbakgrunn 38,7 prosent, andelen innvandrere er på 37,1 mens andelen norskfødte med innvandrerforeldre er på 24,2 prosent. Hvis vi skal bruke nettoutvalget til å si noe om et tverrsnitt av norske velgere må vi dermed vekte eller kalibrere nettoutvalget på en slik måte at de norske uten innvandrerbakgrunn «teller mer» mens innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre «teller mindre». Når vi konstruerer vektene tar vi også hensyn til kjente egenskaper i populasjonen som valgdeltakelse, partivalg, utdanning, kjønn og landbakgrunn. Dette dokumenteres senere i et eget notat.

Tabell 7.1. Prosentandel i populasjonen, utvalg, bruttoutvalg og nettoutvalg

Stratum	Stemme-berettigede	Utvalg	Brutto-utvalg	Netto-utvalg
Norske borgere uten innvandrerbakgrunn	92,7	31,3	31,3	38,7
Norske borgere, innvandrere	6,2	43,8	43,7	37,1
Norske borgere, norskfødte med innvandrerforeldre	1,1	25	25	24,2
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0

Vedlegg A: Spørreskjema

Velgerundersøkelsen 2017

Partier er sortert alfabetisk i Blaise.

Vet ikke skal ikke være synlig før man forsøker å trykke seg videre

Spm 1 [vu1] Hvor interessert er du i politikk generelt? Er du ...

1. Svært interessert
2. Ganske interessert
3. Lite interessert
4. Overhodet ikke interessert

Spm 2 [vu3] Hvor ofte diskuterte du valget med familien eller venner og bekjente foran valget i år?

1. Daglig
2. Noen ganger i uken
3. Noen ganger i måneden
4. Mer sjelden
5. Aldri
6. Vet ikke

Hvis spm 2 [vu3] = 1-4:

Spm 2.1 [vu4] Forsøkte du i slike samtaler å påvirke noen til å stemme på et bestemt parti i valget i år?

1. Ja
2. Nei

Spm 3 [vu5] Forsøkte en venn, et familiemedlem, en nabo, en kollega eller en annen bekjent å overbevise deg om å stemme på et bestemt parti i løpet av valgkampen?

1. Ja
2. Nei

Spm 4 [vu26] Hvor mye brydde du deg personlig om hvilket parti eller hvilke partier som vant valget nå i høst?

1. Jeg brydde meg mye om det
2. Jeg brydde meg en del om det
3. Det spilte liten rolle for meg personlig
4. Vet ikke

Spm 5 [vu27_a vu27_b] Hvilke to saker var viktigst for din stemmegivning ved årets stortingsvalg, eller hvilke saker synes du var viktige selv om du ikke stemte?

- a. Sak1 [vu27_a] (fyll inn?)
- b. Sak2 [vu27_b] (fyll inn?)

Spm 6 [vu6a – vu6i] Hvor viktig vil du si at følgende kilder var for deg i denne valgkampen? Angi din mening på en skala fra 1 til 5 der 1 betyr «ikke viktig» og 5 betyr «svært viktig»

- a. Spm 6a [vu6a] Riksdekkende aviser, inkludert nettaviser
- b. Spm 6b [vu6b] Lokale og regionale aviser, inkludert nettaviser
- c. Spm 6c [vu6c] NRK TV, inkludert NRK nett-TV
- d. Spm 6d [vu6d] TV 2, inkludert TV 2nett-TV
- e. Spm 6e [vu6e] Radio, inkludert podcast
- f. Spm 6f [vu6f] Facebook
- g. Spm 6g [vu6g] Twitter
- h. Spm 6h [vu6h] Partienes valgkampmateriell (brosjyrer, pamfletter, nettsider),

- i. Spm 6i [vu6i] Direkte kontakt med partirepresentanter
- j. Spm 6j [vu6j] Diskusjoner med familie, venner og arbeidskollegaer

Skala 1 - 5

Spm 7 [vu7a – vu7e] Har du noen gang i løpet av de siste fire årene deltatt i noen av disse politiske aktivitetene?

- a. [vu7a] Deltatt i en aksjon, et protestmøte eller en demonstrasjon for å fremme en bestemt politisk sak
- b. [vu7b] Tatt opp en politisk sak i parti, fagforening, eller annen organisasjon
- c. [vu7c] Sendt skriftlig klage, fremmet annet forslag til myndighetene
- d. [vu7d] Tatt kontakt med en folkevalgt politiker
- e. [vu7e] Skrevet under på opprop, eller underskriftskampanje for å fremme en bestemt politisk sak. Underskriftskampanjer på Internett regnes også med
 - 1. Ja
 - 2. Nei

Spm 8 [vu8a – vu8h] Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at du har ingen tillit i det hele tatt, og 10 betyr at du har svært stor tillit til følgende institusjoner?

- a. [vu8a] Stortinget
- b. [vu8b] Regjeringen
- c. [vu8c] Politiske partier
- d. [vu8d] Kommunestyret
- e. [vu8e] Domstolene
- f. [vu8f] Politikere
- g. [vu8g] Mediene
- h. [vu8h] Politiet

Skala: 0 - 10

Nå til noen politikkområder:

Ny1 [vu28a] Natur og miljøvern: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at miljøvern ikke bør føres så langt at det går utover vår levestandard, mens 10 betyr at vi bør satse mye mer på miljøvern, selv om det medfører betydelige lavere levestandard for alle, inkludert deg selv?

Skala: 0 - 10

Ny2 [vu28b] Innvandringspolitikk: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens 10 betyr at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag?

Skala: 0 - 10

Ny3 [vu28c] Distriktpolitikk: Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at sentrale myndigheter tar for lite hensyn til distrikts-Norge, mens 10 betyr at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til distrikts-Norge?

Skala: 0 - 10

Ny4 [vu28d] Klima: Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at klimaendringer ikke er noe problem, mens 10 betyr at klimaendringer er et svært stort problem.

Skala: 0 - 10

Spm 9 [vu9] I politikken snakkes det om venstresiden og høyresiden. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr venstresiden og 10 betyr høyresiden?

Skala: 0 - 10

Spm 10 [vu9a] Tenker du på deg selv for eksempel som en høyremann/kvinne, en arbeiderpartimann/kvinne, en SV-mann/kvinne og så videre, eller føler du deg ikke knyttet til noen av partiene? Vennligst velg et svaralternativ nedenfor.

1. Rødt
2. Sosialistisk venstreparti
3. Arbeiderpartiet
4. Venstre
5. Kristelig folkeparti
6. Senterpartiet
7. Høyre
8. Fremskrittspartiet
9. Miljøpartiet de grønne
10. Andre partier/lister [vu9aspes]
11. Ikke knyttet til et bestemt parti
12. Vet ikke

Hvis Spm10 [vu9a] = 1-10:

Spm11 [vu9b] Betrakter du deg som sterkt overbevist tilhenger av dette partiet, eller er du ikke særlig overbevist?

1. Sterkt overbevist
2. Ikke særlig overbevist
3. Vet ikke

Ny5 [vu29a – vu29i] Vi kommer nå til en del meninger som folk gjerne gir uttrykk for. Vil du for hvert utsagn markere om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i dette?

- A. [vu29a] Mange offentlige aktiviteter kunne blitt utført både bedre og billigere, hvis de ble overlatt til private
- B. [vu29b] For å oppmuntre innsatsviljen til den enkelte, bør vi godta større lønnsforskjeller enn i dag
- C. [vu29c] Det er viktigere å bygge ut offentlige tjenester enn å sette ned skatten
- D. [vu29d] Flyktninger og innvandrere bør ha samme rett til sosialhjelp som nordmenn, selv om de ikke er norske statsborgere
- E. [vu29e] Minoriteter bør tilpasse seg norske skikker og tradisjoner
- F. [vu29f] Ordningen med kontantstøtte bør fjernes
- G. [vu29g] Vi bør tillate aktiv dødshjelp
- H. [vu29h] Vi bør satse på et samfunn med mer internasjonal orientering og med mindre vekt på grenser mellom folk og land
- I. [vu29i] Homofile og lesbiske bør ha frihet til å kunne leve som de selv ønsker

- 1 Helt enig
- 2 Nokså enig
- 3 Både og
- 4 Nokså uenig
- 5 Helt uenig
- 6 Vet ikke

Ny6 [vu30] I de senere år er det lagt vekt på å skape likestilling mellom kvinner og menn. Synes du at likestilling bør føres videre, er den ført langt nok eller er den ført for langt?

1. Bør føres videre
2. Ført langt nok
3. Ført for langt
4. Ingen mening

Ny7 [vu31] Hvilken av disse standpunktene om adgang til abort stemmer best med din egen mening?

1. Abort bør aldri tillates.
2. Abort bør tillates bare hvis kvinnens liv eller helse er i fare.
3. Abort bør tillates hvis kvinnen på grunn av personlige forhold har meget vanskelig for å ta seg av et barn.
4. Selvbestemt abort. Den enkelte kvinne må selv få bestemme om hun vil føde sitt barn.
5. Vet ikke

Spm12 [vu10] I alle valg er noen forhindret fra å stemme fordi de er syke eller opptatt med andre ting, og andre vil av ulike grunner ikke stemme. Stemte du ved stortingsvalget 2017?

1. Ja
2. Nei

Hvis spm 12 [vu10] = Ja:

Spm13 [vu12] Hvilket parti eller liste stemte du på i årets Stortingsvalg?

1. Rødt
2. Sosialistisk venstreparti
3. Arbeiderpartiet
4. Venstre
5. Kristelig folkeparti
6. Senterpartiet
7. Høyre
8. Fremskrittspartiet
9. Miljøpartiet de grønne
10. Andre partier/lister [vu12spes]

Hvis spm 12 [vu10] = Nei:

Spm 14 [vu11] Hvilke av følgende årsaker hadde betydning for at du ikke stemte?

Du kan sette flere kryss.

- a. [vu11a] Jeg er fornøyd med tingene slik de er
- b. [vu11b] Sykdom eller uførhet (egen eller i familien)
- c. [vu11c] Ut av byen eller borte fra hjemmet
- d. [vu11d] Glemte å stemme
- e. [vu11e] Følte ikke min stemme ville gjøre en forskjell
- f. [vu11f] Var for opptatt med andre ting, måtte prioritere jobb eller skole
- g. [vu2g8] Visste ikke om jeg hadde stemmerett
- h. [vu11h] Det er ingen partier eller lister som passer for meg
- i. [vu11i] Forskjellene mellom partiene er for små
- j. [vu11j] Det er ingen viktige saker jeg brenner for
- k. [vu11k] Jeg kjenner for lite til hva partiene står for
- l. [vu11l] Jeg mangler tillit til politikerne
- m. [vu11m] Jeg kjenner for lite til personene som stiller til valg
 1. Ja
 2. Nei

Spm 15 [vu13] Stemte du ved forrige stortingsvalg i 2013?

1. Ja
2. Nei
3. Husker ikke

Hvis spm 15 [vu13] = Ja:

Spm 16 [vu14] Hvilket parti stemte du på ved Stortingsvalget i 2013?

1. Rødt

2. Sosialistisk venstreparti
3. Arbeiderpartiet
4. Venstre
5. Kristelig folkeparti
6. Senterpartiet
7. Høyre
8. Fremskrittspartiet
9. Miljøpartiet de grønne
10. Andre partier/lister [vu14spes]
11. Stemte blankt
12. Vil ikke svare
13. Husker ikke

Spm 17 [vu19] Er du medlem av noen av de følgende typene organisasjoner? Flere svar mulig.

- a. [vu19a] En fagforening eller arbeidstakerorganisasjon? -> **NySpm17a**
- b. [vu19g] Organisasjon for arbeidsgiver eller annen yrkessammenslutning -> NySpm17a
- c. [vu19b] Et norsk politisk parti?
- d. [vu19c] Et politisk parti utenfor Norge?
- e. [vu19d] Et idrettslag eller en idrettsforening
- f. [vu19e] En innvandrers- eller flyktningeforening
- g. [vu19f] En menighet eller religiøs forening?
- h. [vu19h] Ikke medlem
 1. Ja
 2. Nei

Hvis Spm 17 [vu19a] = Ja:

NySpm17a [vu32] Hvilken hovedsammenslutning tilhører organisasjonen?

1. Landsorganisasjonen (LO/fagbevegelsen)
2. Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)
3. Hovedorganisasjonen for universitets og høyskoleutdannede (Unio)
4. Norges bondelag
5. Norsk bonde- og småbrukarlag
6. Norges fiskarlag
7. Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
8. Akademikerne
9. Andre, spesifiser [vu32spes]

Nå kommer noen spørsmål om religion og livssyn

Spm 18 [vu22] Hvor viktig vil du si religion er i livet ditt? Svar på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr «ingen betydning» og 10 betyr «svært viktig».

Skala: 0 - 10

Spm 19 [vu21] Hvis du ser bort fra spesielle anledninger som bryllup og begravelser, hvor ofte deltar du i religiøse møter som gudstjeneste, messe, fredagsbønn eller tilsvarende?

1. Hver dag
2. Mer enn en gang i uka
3. En gang i uka
4. Minst en gang i måneden
5. Bare på spesielle helligdager
6. Sjeldnere
7. Aldri
8. Vil ikke svare

Spm 20 [vu20] Hvilket trossamfunn eller livssynssamfunn tilhører du?

1. Den norske kirke/statskirke
2. Den romersk-katolske kirke
3. Den ortodokse kirke
4. En annen kristen menighet, frikirke
5. Et islamsk trossamfunn
6. Det mosaiske trossamfunn
7. Buddhismen
8. Hinduismen
9. Sikhismen
10. Annet trossamfunn
11. Human-etisk forbund
12. Annet livssynsamfunn
13. Ingen tros- eller livssynsamfunn
14. Ønsker ikke å svare

Ny8 [vu33] Man snakker iblant om forskjellige samfunnsklasser; Enten arbeiderklassen, eller middelklassen. Tenker du noen gang på deg selv som hjemmehørende i en av disse klassene?

1. Ja
2. I tvil
3. Nei

Hvis Ny8 [vu33] = Ja:

Ny9 [vu34] Hvilken klasse?

1. Arbeiderklassen
2. Middelklassen
3. Vet ikke/ønsker ikke svare

Hvis Ny8 [vu33] <> Ja:

Ny10 [vu35] Hvis du likevel skulle velge, ville du si at du nærmest hører hjemme i arbeiderklassen eller i middelklassen?

1. Arbeiderklassen
2. Middelklassen
3. Ønsker ikke å svare
4. Vet ikke

Til personer som det ikke finnes registerdata for:

Spm 22 [vu24] Hva er din høyeste fullførte utdanning?

1. Ingen utdanning
2. Barneskole
3. Ungdomsskole
4. Videregående skole
5. Universitet/høyskole, 4 år eller mindre med eksamen
6. Universitet/høyskole, mer enn 4 år med eksamen

Registerdata: Kommune, utdanning, kjønn, statsborgerskap

Vedlegg B: Informasjonsbrev på e-post

Velgerundersøkelsen «IO_NR»

Til «NAVN»

Du er trukket ut til å delta i SSBs velgerundersøkelse på internett

Statistisk sentralbyrå (SSB) trenger informasjon fra deg for å kunne lage den offisielle statistikken om Stortingsvalget 2017.

Undersøkelsen vil gi kunnskap om ulike gruppers deltakelse i det norske demokratiet, og om holdninger til ulike samfunnsspørsmål. Du er en av 15 700 som er trukket ut til undersøkelsen. SSB ønsker at du svarer uavhengig av om du deltok i stortingsvalget 2017 eller ikke, og uansett hvor interessert du er i politikk.

SSB vil publisere artikler og analyser av denne undersøkelsen som kan gi viktig kunnskap om vårt samfunn og demokrati.

Du kan svare enkelt på PC, Mac, nettbrett eller smarttelefon

Det tar omtrent 15 minutter å svare på undersøkelsen. Du kan velge blant følgende språk øverst til høyre på første side: norsk, engelsk, urdu, somali, polsk og litauisk.

Du svarer på: <https://p1.ssb.no/VU/>

Lenken logger deg inn automatisk med brukernavn og passord.

Du kan også logge inn med brukernavn og passord på:

<https://p1.ssb.no/VU/>

- **Brukernavn:** «ID»
- **Passord:** «Passord»

SSB trenger akkurat dine svar for å lage god statistikk

Uansett om du har interesse for politikk eller ikke trenger SSB svarene dine. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, men vi får mindre sikker informasjon hvis vi ikke får svar fra alle som er trukket ut.

Opplysningene dine er sikre hos oss

For å gjøre undersøkelsen kortere, henter vi inn opplysninger om deg og din husstand fra registre SSB har tilgang til. I tillegg til opplysninger fra Folkeregisteret, gjelder det opplysninger om utdanning som SSB årlig henter inn fra skoler, fylker og lånekassen, opplysninger om arbeid, inntekt, formue, trygde og stønader hentet fra skatteetaten og NAV, opplysninger om innvandrerbakgrunn fra Folkeregisteret og opplysninger om valgdeltakelse fra kommunenes manntall. Innen 31.12.2022 vil alle opplysningene bli anonymisert.

Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomfører undersøkelsen i samarbeid med Institutt for samfunnsforskning (ISF).

På <http://www.ssb.no/velger-svar> kan du lese mer om undersøkelsen og statistikken du bidrar til.

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Christine Meyer
administrerende direktør

Statistics Norway wants you to participate in SSB's voters survey on internet

Statistics Norway (SSB) needs information from you to compile the official statistic about the parliamentary election 2017.

The survey provides knowledge about participation in the democracy among different groups, and attitudes towards various social issues. You are one of 15 700 people in the voting population that have been sampled for the survey. SSB would like you to answer regardless of your participation in the parliamentary election 2017, and regardless of how interested you are in politics.

Statistics Norway will publish articles and analysis based upon this survey, which will provide important knowledge of our society and democracy.

The survey provides knowledge about participation in the democracy among different groups.

You can easily answer the survey on PC, Mac, tablet or smartphone

It takes about 15 minutes to answer. You can answer the survey in Norwegian, English, urdu, somali, polish and lithuanian.

Du answer here: <https://p1.ssb.no/VU/>

The link has automatically login with username and password.

You can also log in with your username and password at:

<https://p1.ssb.no/VU/>

- **Username:** «ID»
- **Password:** «Passord»

We need your answers to compile high quality statistics

Regardless of your interest in politics we need your answers. It is voluntarily to participate, but the information we obtain will be less reliable if we do not get answers from everyone that is sampled for the survey.

Your information is safe with us

To make the survey shorter, we will collect information about you and your household from registers that SSB has access to. In addition to information from the national registry, we collect information about education that SSB collects every year from schools, counties, and the Norwegian State Educational Loan Fund, information about work, income, social securities and benefits from the Norwegian tax administration and NAV, information about immigrant background from the national registry and information on voter turnout from the municipal census. Within 31.12.2022 all information will be anonymized.

Statistics Norway(SSB) conducts the survey in collaboration with institute for social research (ISF).

Go to ssb.no/velger-svar for more information. Thank you for your help.

Kind regards

Christine Meyer
Director General

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537- 9765-6 (elektronisk)

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Design: Siri Boquist